

OLGA ALEKSEIENKO

Kirovograd

THE OPPOSITION «UKRAINE – MUSCOVY» IN HISTORICAL STORY OF YURII KOSACH «LADY FROM GLUKHIV»

The historical story «Lady from Glukhiv» after Ukrainian emigrant writer Yurii Kosach is analyzed in the article. The conceptual contradistinction between the mental world of people in Ukraine and Muscovy state are investigated. Also artistic devices and means the writer used to realize this opposition on narrative and figurative levels are explored. The innovatory approach of the author to treating historical characters is described in the article.

Key words: historical prose, story, figurative world, poetics, psychologism, chronotope.

ОЛЬГА АЛЕКСЕЕНКО

г. Кировоград

ОППОЗИЦИЯ «УКРАИНА» – «МОСКОВИЯ» В ИСТОРИЧЕСКОЙ ПОВЕСТИ ЮРИЯ КОСАЧА «ГЛУХОВСКАЯ ГОСПОЖА»

В статье анализируется историческая повесть украинского писателя-эмигранта Юрия Косача «Глуховская госпожа». Проанализировано концептуальное противопоставление духовного мира Московии и Украины. Определены художественные средства и приемы реализации данной оппозиции на сюжетно-образном уровне. Описан новаторский подход автора к трактовке отдельных исторических персонажей.

Ключевые слова: историческая проза, повесть, художественный мир, поэтика, психологизм, хронотон.

Стаття надійшла до редакції 03.04.2016

УДК 821.161.2-29

АНАСТАСІЯ БАБЕНКО

м. Київ

n_babenko@bigmir.net

**УРБАНИСТИЧНИЙ ПРОСТІР
ЯК ДЕКОНСТРУКЦІЯ ЛЮДЯНОСТІ У КНИЗІ
СЕРГІЯ ЖАДАНА «МЕСОПОТАМІЯ»**

У статті розглянуто особливості авторської інтерпретації образної системи; дослідження цього сегменту національного літературного простору є надзвичайно актуальним, враховуючи досить однобокий та несистемний підхід до аналізу творчості Сергія Жадана загалом. Зазначено як змінилися погляди «вічного підлітка» на розуміння впливу урбаністичного простору на людину.

Ключові слова: автор, місто, образна система, роман-потік, інтелектуальні мотиви, урбаністичний дискурс, філософський дискурс.

Представляючи книгу С. Жадана «Месопотамія» як лауреата літературної премії «Ангелус» 2015 року, польська преса так коментувала її зміст читачам: «Месопотамія» не є політичною, це балада про заплутані долі мешканців Харкова, які балансують і об'єднують любителів випити, побитися і кохатися. Читача захопить українська реальність і тема любові... «Месопотамія» поєднує у собі поезію

та прозу, а розповіді про Харків мають свій контрапункт наприкінці книги – у вигляді віршів» [1]. Натомість українські читачі жваво спостерігали за тим, чи отримає премію Книга року ВВС–2014 цей твір. І хоча лауреатом стала книга Софії Андрухович «Фелікс Австрія», однак дискусії довкола цього твору не припинялися. Й автор вимушений у численних інтерв'ю давати відповідь усім

численним рецензентам – фахівцям-літературознавцям та звичайним шанувальникам свого таланту, адже зазвичай ці рецензії (Оксани Щур [2], А. Омельницького [3], Є. Станісевиц [4] та ін.) акцентують на коханні як провідному смислового концепті твору, географії та урбаністичним мотивам і образам, відводячи додаткову роль. Зокрема, Є. Станісевиц зауважує: «Хоча ні – головний герой тут таки Харків. І любов. Особливо любов – у «Месопотамії» постійно кохають, кохаються, закохуються, добиваються, кидають, страждають і люблять. А ще помирають і пам'ятають. Тобто борються зі смертю» [4], – і доповнює: «Харків у літературі тепер уже точно відбувся. І не так через активне його заміфологізування, як у силу письменницького таланту Жадана. Сутінкові та вечірні подвір'я, кручені вулички, що обов'язково ведуть до річки, дахи і горища, силуети церков і старі, «занедбані, себто затишні» будинки – Жадан на наших очах вибудовує легенду, живу, знадливу й інтригуючу. ... Отаке центрування оповіді довкола міста, вибудовування самого простору міста в такий художній спосіб потроху, ледь-ледь, але зі збільшенням кількості прочитаних сторінок усе наполегливіше наштовхує на думку про схожість Харкова Жадана з Дрогобичем Бруно Шульца» [4].

Втім, дискусія про «Месопотамію» С. Жадан тільки розпочинається, і є актуальною не тільки з огляду на різноманітність думок, висловлених у перших відгуках та рецензіях, але й тому, що автор не втомлюється коментувати концептуальні ідеї свого твору, й вони не стосуються кохання як стильової доміанти книги, навпаки – автор акцентує на тому, що у творі насамперед відтворено ідею міста як цілісного географічного простору існування людей, народження чи руйнування їхніх стосунків у межах постколоніального міста. Зокрема, письменник зазначає: «Харків – багаточислове місто. У ньому є місця, знакові для тих, хто цікавиться українською літературою і так само – російською чи радянською. Свою приватну харківську топографію я описав у «Месопотамії». Мені хотілося зробити книгу про харківські місця, які я найбільше люблю. Мова передовсім про

Нагірний район – кілька кварталів у старому центрі. Це той Харків, який я знаю і який насамперед мене й асоціюється з містом» [5, 224–225]. Харків як топос і його локуси у книзі «Месопотамії» – це тема потребує ґрунтовнішого вивчення та дослідження, цим і зумовлена актуальність цієї статті.

Мета дослідження – інтерпретація образної системи у книзі «Месопотамія» С. Жадана з врахуванням досить однобокого та несистемного підходу до аналізу творчості письменника в цілому.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що вона є спробою ґрунтовного аналізу та максимально релевантної інтерпретації урбаністичного простору «Месопотамії» Сергія Жадана як домінантного художнього образу.

Прочитання творчості С. Жадана крізь призму творення індивідуально-авторського міфопростору – це порівняно нова рецепція. Адже до появи наукових статей Ю. Вишницької [5, 147–160], М. Назаренка [6, 92–98], Л. Лавріновича [7, 225–228], творчий доробок письменника був інтерпретований винятково в контексті розвитку так званої молоді постмодерної прози у працях Тамари Гундорової («Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн») [8, 145], М. Тарнавського («Невтомний гонець у майбутнє») [9, 77], Роксани Харчук («Сучасна українська проза: Постмодерний період») [10, 52] та ін.

У літературному процесі кінця ХХ – початку ХХІ століття ім'я С. Жадана сприймається винятково в контексті тези, висловленої Тamarою Гундоровою: «Вічний Підліток – таку антитезу західній старій культурі подає Жадан». Дослідниця назвала в 1990-х роках С. Жадана сумним клоуном, панком і революціонером безпритульного покоління, вважаючи, що безпритульність покоління 90-х зумовлена відсутністю батька й матері, безкінечними мандрями, втратою довіри до світу дорослих, у яких водночас із перебудовою проявилась і власна не вкоріненість у бутті. Вона наголошує, що саме ці відчуття зумовили появу *панк-культури* – інфантильної культури дорослих чоловіків, які граються в дитячі ігри [8, 212]. Схожої думки дотримується Роксана Харчук, відносячи Сергія Жадана до

покоління «дев'яностиків», якому «властивий естетичний плюралізм – від класицизму до авангарду» [10, 143]. Творчість Жадана від самого початку привернула увагу П. Загребельного [11, 228] та Ю. Андруховича [12, 64], І. Бондаря-Терещенка [13, 72] та багато інших. На їхню думку, Жадан, незважаючи на свій вік, має вже сформовану, але, за словами Павла Загребельного – «скороспілу мудрість, терпку й зелену, як молоде вино» [11, 228].

Втім, після появи роману «Ворошиловград» та книги «Месопотамія» оцінки критиків змінилися. Зокрема, у монографії «Транзитна культура», Тамара Гундорова, уточнює свою оцінку і додає до неї: «Топографія міжчасся – ось час, у якому перебувають дев'ятдесятники. Їхній простір – станції відправлення та прибуття, їхні родичі – мандрівники, тобто особлива каста людей, бездомних і не вкорінених, яких, власне, й зріднює їхня бездомність» [14, 205–206]. «Месопотамія» індивідуально-авторську концепцію міжчасся доповняє ідеями міжпросторового існування в урбаністичному пейзажі постколоніальної країни. Така специфіка репрезентації феномена міста, цілковито відповідає означеній свого часу Соломією Павличко: місто є не просто темою, топосом чи типом пейзажу, а є «символом певного типу свідомості як автора, так і його героя» [15, 25]. Ця свідомість достатньо рафінована, вона вихована бібліотекою, а не природою, вона пізнала філософські сумніви, розчарування й біль самотності, алієнацію, внутрішню дисгармонію. Нова книга Сергія Жадана «Месопотамія» – це вияв, пошук, мистецтво віднаходження себе в цьому світі-Місті. Збірка з дев'яти прозових творів і тридцяти віршованих уточнень-загальнень перекреслює думку Тамари Гундорової про те, що Сергій Жадан – «Вічний Підліток» [8, 175]. Цей твір – історія багатьох поколінь, які можуть переплітатись між собою, переходити з одного оповідання в інше, змінюючи своє ім'я, як яскравий приклад забуття та віднаходження себе у полоні урбаністичної гнітючості, які можуть залишатися на похороні друга (оповідання «Марат»), втрачаючи поняття «людяності» тим, що в наш час вже важко зрозуміти, що відбувається – чи то день народження, чи то весілля, чи

то похорон. Жадан показує Місто як маргінальний простір зі своїми законами – потоками, яким важко йти супроти течії: ти маєш або підкоритися, або знищити і змити свою людяність цією рікою.

«Месопотамію» не можна кваліфікувати як роман у новелах, оскільки основна його структурна одиниця тяжіє до жанрової форми оповідання: розповідь про певний епізод із життя одного персонажа, що охоплює кілька днів; кожна з них містить подвійний наратив, здебільшого у вигляді спогадів персонажів, що розширюють жанрові межі класичного оповідання. Таким чином, проаналізувавши визначальні для книги символічні образи, сконцентровані в оповіданні «Матвій», можна стверджувати, що за жанром книга Сергія Жадана «Месопотамія» є унікальною романною формою, тож цілком прийнятно надати їй особливе жанрове визначення, а саме – роман-потік, за аналогією до терміна «роман-ріка».

Термін «роман-потік» [19, 64], може слугувати для позначення особливої жанрової форми роману, що складається з кількох оповідань, герої яких діють приблизно в той самий час і в тому самому місці; зображувані події подаються в осмисленні філософської системи пошуку та віднаходження «своєї маски» для полону Міста й об'єднані спільною ідеєю – не втратити себе та людське начало в собі. Саме такою і є книга Сергія Жадана «Месопотамія». [19, 65].

Відтак, варто наголосити на тому, що урбаністична романістика поч. XXI століття знаходяться у стихії – полоні Вічного Міста, нерозривно з ним пов'язані, «поєднані таємними судинами із кровоносною системою» [16, 96], і в той же час Місто існує як повноцінний художній образ, як окремий організм, що підпорядковує людину своїм законам. Письменники, всебічно відтворюючи й аналізуючи стосунки людини і Міста, наголошують на негативному впливі стрімких урбанізаційних процесів, суспільно-політичних криз, що руйнують особистість, нівелюють одвічні людські цінності. Романістика зламової доби виокремлює такі мотиви трагічного, як самотність, зневіра, байдужість, приреченість, жах, страх, настороженість, пасивність тощо. Специфічним для урбаністичної прози

є наголошення на втраті духовних орієнтирів, дезорієнтації суспільства, а в центрі трагічного – конфлікт між прагненнями різного рівня [16, 304].

Книга С. Жадана «Месопотамія» складається з 9 новел та 30 віршів, нібито, на перший погляд, ніяк не поєднаних між собою, окрім часу та про-стору дії. Та, як зазначає А. Васьковська, головні герої історій «непомітно переходять з одного твору до іншого, з віршів у прозу, із крупних планів у загальні. Саме це поєднання їхніх життів в русі одного міста, в диханні одного часу дає змогу уявити цілісну картину» [17].

Міський топос – є традиційним для прози С. Жадана. Образи заводів, СТО, повій, каналізації, май-стерні, дорожніх трас тощо стають частиною людського життя-існування. Та нібито непривабливий простір міфілізується автором, набуває ознак загадковості, навіть демонічності: «Марат жив лише за кілька кварталів від мене, ближче до ріки. Три хвилини пішки. Тут узагалі все було під боком: пологовий будинок, дитячий садок, музична школа, військкомат, магазини, аптеки, лікарні, цвинтарі (увесь сенс життя на перехресті кількох вулиць). Можна було прожити життя, не виходячи до найближчої станції метро. Ми так і чинили. Жили в старих кварталах, що зависли над рікою, виростили в перебудованих і переділених помешканнях, вибігали зранку з вогких під'їздів, поверталися ввечері під ненадійні діряві дахи, які годі було до кінця залатати» [18, 15].

Сергій Жадан не забуває тему 80–90-х років ХХ ст. Наприклад, в оповіданні «Юра» спостерігається історія переховування героя Юри у лікарні від такого собі «Чорного», якому він винен грошей і не віддав. Це переховування – заховування в себе, як втеча та єдиний порятунк від боргу завершується циклічно. Юра виходить зі свого «тунелю – схованки» та перший дзвінок, коли він ввімкнув телефон, був від «Чорного». «Життя в рок-н-ролі передбачає ненависть і прокляття. А Юра в рок-н-ролі був років сто» [18, 175].

У цьому оповіданні вперше згадується назва книги, а саме «Месопотамія». Оповідання починається з того, що Юра згадуючи свій борг, лежить у палаті зі своїм новим

«корешом» Валерою, та вони думають, куди подіти труп померлого, не спати ж з ним. Під час цих розмірковувань, Юра знаходить минулорічний випуск журналу «Національна географія» та знаходить, що: «Месопотамія, думає, Месопотамія – щось пов'язане з водою. Щось із каміння та піску. З тваринним світом у Месопотамії складалося не найгіршим чином – стверджували в журналі. Худоба здебільшого належала монастирям, тварин приносили богам у жертву, у подяку за щедроти, повертаючи таким чином борги. Прочитавши про борги, Юра занервував і відклав журнал убік. Засинаючи, слухав човгання малого. Навіть не повертаючись, знав, що той кружляє довкола мерця. Смерть притягує, особливо чужа» [18, 171–172]. Тлумачення Месопотамії як чогось пов'язаного з водою, межиріччям створює атрибут міфічного часопростору, що довершує розуміння цілісності картини.

Герої Жадана – не те, що б лузери, але й королями життя їх зовсім не назвеш. Це й не інтелігенція, але й не «середній клас», хоч є представники і тих, і тих. Головне – вони всі дещо надламані. Вони в складних і часто некомфортних стосунках зі світом, але не сильно поспішають це змінювати. Або просто не можуть. Жінки тут – загадкові, сильні, «ніжні й непокірні». Чоловіки більш приземлені, прямолінійні й зрозуміліші. Та героями й оповідачами виступають, як правило, саме вони – дев'ять оповідань збірки носять чоловічі імена («Матвій», «Боб», «Юра»).

Хоча ні – головний герой тут таки Харків. І любов. Особливо любов – у «Месопотамії» постійно кохають, кохаються, закохуються, добиваються, кидають, страждають і люблять. А ще помирають і пам'ятають. Тобто борються зі смертю.

У прозі спостерігається периферія свідомості в кожного з персонажів. Всі вони перебувають у хаосі, певній роздробленості – роздвоєності, на межі початку та кінця, на нитці смерті та відродження. Простежується руйнування конкретного топосу, а саме – Харкова, на більш менші, але вагоміші локуси, наприклад: палати в лікарні, маленька квартира, підвали, літаки, які є ключем до розуміння та зближення читача та автора, зведенням до спільного знаменника.

Про межу можна навести приклад оповідання Боб, як вихід або ж спроба виходу з «посттоталітарного полону», Америка як спосіб змінити себе, але повернення до межі смерті знову, тобто на Батьківщину: «Зазвичай пізньої ночі, коли вся родина Кошкіних розбрідалась помешканням, Боб читав листи з батьківщини. Дорогий Боба, – писав йому папа Сева, – ніколи й за жодних обставин не повертайся до цього Богом забутого міста! Спробуй зробити все, щоби залишитися там – у країні, яка щоденно іде до демократії, коло мого замудоханого брата Шуріка. Це місто не варте твоєї любові й пам'яті. Досить того, щ о воно вчинило зі мною, позбавивши віри, надії та партійного стажу. Нізащо сюди не повертайся! А якщо все-таки повернешся, дуже тебе прошу пошукати в яких-небудь китайців запасні диски для моєї газонокосарки»... Одно слово, – завершувала мама, – життя сповнене оман і таємниць, і треба мати залізні нерви та холодне серце, аби дослухувати ранкові новини хоча б до прогнозу погоди. Тож із нетерпінням чекаємо тебе на нашій гостинній землі» [18, 274–275].

«Смерть, – писав Боб безпосередньо перед відльотом, сидючи в терміналі й очікуючи на посадку, – часто вводить нас в оману своєю присутністю. Іноді ми сприймаємо її появу на свій рахунок, хоча поява її не обов'язково стосується саме нас. Смерть присутня в нашому житті як любов, як довіра або ностальгія. Вона виникає нізвідки, вона рухається своїми напрямками, і годі навіть мріяти якось на ці напрямки впливати. Залишається хіба що вірити й сподіватись. Залишається любити й приймати життя таким, яким воно є. Себто нестерпно неймовірним. Себто неймовірно нестерпним» [18, 282].

В оповіданні «Боб» простежується іронічне бачення дійсності й іронічне ставлення до самого героя. Занадто піднесений пафос, із яким оповідаються події, поєднання за смисловим наповненням високого й низького: «Я вірю в життєвість та гнучкість американської ліберальної системи, бачу майбутнє за виробленими нею принципами взаємодії великого капіталу з державними механізмами фінансового регулювання. Єдине, що викликає в мене певні застереження, та навіть не застере-

ження: єдине, що мене по-справжньому вбиває, – це кількість тут негрів» [18, 282], розбіжності між тим, що відбувається в країні й місті за словами Боба: «На питання, що там, на батьківщині, які новини, яка ситуація, розповідав таке: безперечно, ми всі є свідками історичних катаклізмів, що невблаганно й безповоротно змінюють життя міста й характер його мешканців. Після довгих років боротьби до влади в мегаполісі прийшли жерці, фокусники та черевомовці» [18, 287], і тим, як все є насправді (про що в тексті, власне, і не йдеться; реципієнт має включитися до літературної гри, задіяти власний емпіричний досвід, спогади й домалювати картину дійсності), розкривають авторову гру з читачем.

Оповідання пов'язані не лише спільними персонажами (так, майже всі, хто був на поминках Марата в першому оповіданні, присутні й на дні народження Луки з останнього оповідання), спільним часом і місцем дії – Харковом – Месопотамією. Простежується перегук окремих, чітко окреслених топосів, як, наприклад, у «Фомі», що має конкретну просторову точку перетину з «Ромео». Оля водить Фому саме по тих місцях, про які розповідала Даша Ромео: «Спочатку вони зупинилися в турків навпроти. Там він підтягував безкінечну любовну пісню за якоюсь тлустою, вусатою, блискучою дівою на екрані й намагався лишити чайові комусь із відвідувачів ... Потім Оля потягла його різними підозрілими місцями. Вони зазирали до всіх тих нір та підвалів, які вона могла згадати, були, ясна річ, в арабів, зазирали, звісно ж, до в'єтнамців, браталися з працівниками Макдональдса, які давно до такого звикли, пили на брудершафт із працівниками тубдиспансеру, марно намагалися замовити шампанське в сауні «Здоров'я», згадували дитинство в підвалі проти синагоги, намагалися знайти дівчат за викликом у дитячому кафе. Саме там він перевернув собі на коліна молочний коктейль і довго замочував плями гірським бальзамом. Просив записати продавців піци йому свої адреси, ловив коньячні випари в грузинів, до яких вони знову повернулись, оскільки на той час усе було зачинено. Уже там з'явилася жива музика, і він танцював ірландські народні танці, заважаючи офіціантам і викликаючи її захват» [18, 223].

Герої даної книги подібні та частково поєднані за своїм психотипом. У їхньому серці є певна гризота, яку вони намагаються якось подолати, є той вогонь, який вони прагнуть або розпалити ще більше, або загасити [12, 234].

«Загублені» та «втрачені» герої урбаністичної романістики Сергія Жадана в «Месопотамії» знаходяться у стихії – полоні Вічного Міста, нерозривно з ним пов'язані, «поєднані таємними судинами із кровоносною системою» [16, 96], і в той же час Місто існує як повноцінний художній образ, як окремих організм, що підпорядковує або ж знищує людину своїми законами. І це Місто завжди постає зі своїми образами – константами, такими, як: смерть, хаос, роздробленість, кохання, палата, алкоголь, матюки, цигарка, «маска», пошук, конфлікт, течія.

Письменник, всебічно відтворює й аналізує стосунки людини і Міста, наголошуючи на негативному впливі стрімких урбанізаційних процесів, суспільно-політичних криз, які руйнують особистість, нівелюють одвічні людські цінності. Романістика зламової доби виокремлює такі мотиви трагічного, як самотність, зневіра, байдужість, приреченість, жах, страх, настороженість, пасивність тощо. Специфічним для урбаністичної прози є наголошення на втраті духовних орієнтирів, дезорієнтації суспільства, а в центрі трагічного – конфлікт між прагненнями різного рівня. Автора цікавить присутність ірраціональності в побуті, житті, стосунках. Присутність бажання вийти за межі, діяти проти правил. Сергія Жадана цікавлять загострені ситуації, коли людина раптом виявляє себе через дії, заяви, вчинки. Важливо не просто розповісти історію людини, а куди важливіше, як у цій історії вона себе виявила і чому саме така історія трапилася.

Місто у згаданій книзі є ретранслятором та фактом знищення людини та поняття «людяності». «Месопотамія», за словами С. Жадана, зроблена спеціально з такими внутрішніми пастками, через які її дуже легко можна прочитати як збірку любовних історій з банальним сюжетом. Тому багато хто думає, що це така проста лірична книжка про стосунки чоловіків і жінок. Там усе лежить на

поверхні, варто просто прочитати до цього якийсь десяток – другий книжок [12, 235].

Соціолог Л. Вірт стверджував: «Вплив, який міста мають на соціальне життя людини, вище, ніж може показати нам питома вага міського населення, бо місто все більш стає не просто місцем, де сучасна людина живе і працює, але і стимулюючим і регулюючим центром економічного, політичного і культурного життя, залучають у свою орбіту найвіддаленіші спільноти земної кулі і що з'єднує в єдиний космос різні території, народи і види діяльності» [19, 93]. Дослідники аналізують специфіку реалій, що зумовлюють реконструкцію тих чи інших концепцій у книзі, і відповідно мають колосальний вплив на подальше формування національної урбаністичної літератури.

Список використаних джерел

1. Żelazińska A. Serhij Żadan laureatem Literackiej Nagrody Europy Środkowej Angelus [Електронний ресурс] / A. Żelazińska. — Режим доступу: <http://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/kultura/1637219,1,serhij-zadan-laureatem-literackiej-nagrody-europu-srodkowej-angelus.read>.
2. Щур О. Фірмові любов та сум від Жадана [Електронний ресурс] / Оксана Щур. — Режим доступу: <http://litakcent.com/2014/02/13/firmovi-ljubov-ta-sum-vid-zhadana/>.
3. Омельницький А. Хроніка українського Межиріччя [Електронний ресурс] / Анатолій Омельницький. — Режим доступу: www.bbc.com/ukrainian/entertainment/2014/12/141201_book_2014_reader_review_zhadan.
4. Станісевич Є. Анатомія одного Міста: рецензія на «Месопотамію» Сергія Жадана [Електронний ресурс] / Євген Станісевич. — Режим доступу: <http://www.theinsider.ua/art/anatomiya-odnogo-mista-kharkivska-mesopotamiya-sergiya-zhadana/>.
5. Вишницька Ю. В. Індивідуально-авторська реконструкція есхатологічних міфосценаріїв у художніх творах Сергія Жадана / Ю. В. Вишницька // Літературознавчі студії. — Вип. 43. — Ч. 1. — С. 147—160.
6. Назаренко М. Й. «Landscape-novels» Майка Йогансена і Сергія Жадана / М. Назаренко // Літературознавчі студії. — Вип. 43. — Ч. 2. — С. 92—98.
7. Лавринович Л. Б. Міфологізація часопростору у збірці С. Жадана «Месопотамія» / Л. Б. Лавринович, М. М. Салаган // Молодий вчений. — 2014. — № 12 (15). — С. 225—228.
8. Гундорова Т. Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн / Т. Гундорова. — К.: Критика, 2005. — С. 264.
9. Тарнавський М. Невтомний гонець у майбутнє // Січ. — 1991. — № 5. — С. 158.
10. Харчук Р. Б. Сучасна українська проза: Постмодерний період: навч. посіб. / Р. Б. Харчук. — К.: ВЦ «Академія», 2008. — С. 248.
11. Загребельний П. Весела безпритульність // Жадан С. Капітал. — Х.: Фоліо, 2009. — С. 226—229.

12. Терен Т. РЕСвізити. Антологія письменницьких голосів. Книга перша. - Львів : ВСЛ, 2015. — С. 276.
13. Будін Пер-Арне. Кінець імперії: роман Ю. Андруховича «Московіада» / Пер-Арне Будін // Слово і час. — 2007. — № 5. — С. 62—66.
14. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми. — К. : Грані-Т, 2013. — С. 205—206.
15. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. — К. : Либідь, 1999. — С. 284.
16. Кононенко Є. Новели для нецілованих дівчат. Рукописні новели. — 2 вид. — Львів : Кальварія, 2012. — С. 192.
17. Васькова А. Мифологизация пространства в сборнике С. Жадана «Месопотамия» [Электронный ресурс] / Васькова А. — Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/mifologizatsiya-prostranstva-vremeni-v-sbornike-s-zhadana-mesopotamiya>.
18. Жадан С. Месопотамія / С. Жадан. — Х. : Клуб Сімейного Дозвілля, 2014. — С. 364; 19.
19. Вирт Л. Избранные работы по социологии / Л. Вирт. — М., 2005. — С. 93—118.
20. Бреннер Ж. Моя история современной французской литературы / Ж. Бреннер. — М. : Высш. шк., 1994. — 352 с.

ANASTASIIA BABENKO

Kyiv

URBAN SPACE AS A DECONSTRUCTION OF HUMANITY IN THE BOOK BY SERGEI ZHADAN «MESOPOTAMIA»

In the article the author interprets the features of the images system; studies of this segment of the national literary space is extremely important, given enough lopsided and non-systemic approach to the analysis of Sergei Zhadan ingeneral. It is indicated as changed views «eternal teenager» in understanding the impactourban space person.

Key words: author, city, imagery, novel-stream, intellectual motives, urbandiscourse, philosophicaldiscourse.

АНАСТАСИЯ БАБЕНКО

г. Киев

УРБАНИСТИЧЕСКОЕ ПРОСТРАНСТВО КАК ДЕКОНСТРУКЦИЯ ЧЕЛОВЕЧНОСТИ В КНИГЕ СЕРГЕЯ ЖАДАНА «МЕСОПОТАМИЯ»

В статье рассмотрены особенности авторской интерпретации образной системы; исследования этого сегмента национального литературного пространства является чрезвычайно актуальным, учитывая достаточно однобокий и несистемный подход к анализу творчества Сергея Жадана в целом. Отмечено, как изменились взгляды «вечного подростка» на понимание влияния урбанистического пространства на человека.

Ключевые слова: автор, город, образная система, роман-поток, интеллектуальные мотивы, урбанистический дискурс, философский дискурс.

Стаття надійшла до редколегії 01.04.2016